

*PROTECȚIA OBIECTIVELOR, BUNURILOR ȘI VALORILOR DIN CADRUL
INSTITUȚIILOR FINANCIAR-BANCARE ȘI CASELOR DE SCHIMB VALUTAR -
CAZUISTICĂ*

Instituțiile financiar-bancare concentrează sume de bani și valori mari, care fac obiectul unei dinamici deosebite a tranzacțiilor, fapt ce stimulează amplificarea tentației infractorilor asupra lor, ceea ce impune, în mod obligatoriu, asigurarea securității bancare.

De asemenea, casele de schimb valutar sunt considerate cele mai vulnerabile și tentante obiective la care se vehiculează valori deosebite, în special valută.

Securitatea acestor obiective este dată de totalitatea mijloacelor și măsurilor dispuse pentru realizarea unei protecții corespunzătoare a vieții, sănătății și integrității corporale a persoanelor, a bunurilor și valorilor existente.

Atentarea la securitatea obiectivului poate veni atât din interior, din partea angajaților ori personalului care prestează anumite servicii, cât și din exterior, de la persoane străine acestuia.

Securitatea unui obiectiv cuprinde atât **latura preventivă** realizată prin dotarea cu mijloace electronice și mecanice cât și modul de gestionare a situațiilor de criză prin respectarea procedurilor prestabilite.

Analiza situației operative în domeniu, **pune în evidență o evoluție ascendentă, de la o perioadă la alta**, îndeosebi a tâlhăriilor asupra gestionarilor de la casele de schimb valutar, în special acolo unde nu există pază fizică, sisteme de alarmă și supraveghere, unitatea este deservită de o singură persoană ori este amplasată în loc dosnic.

Este de remarcat faptul că în comparație cu țările vecine, în România nu au fost înregistrate jafuri cu mână înarmată la unitățile bancare, cu excepția a două tentative produse în cursul anului 1994 la Mindbank - București și 1997 la Banca Internațională a Religiiilor Timișoara.

◆Primul eveniment major produs în unitățile bancare a avut loc la 25.06.1994 la MindBank –Sucursala Plevnei din București unde un individ cu o servietă sub braț a intrat în bancă, a scos din servietă o cagulă pe care și-a tras-o pe față, și un pistol, îndreptându-se spre ghișeele de casierie, fără să observe agentul de pază care se afla în partea laterală a ușii de acces.

Agentul de pază al societății BIDEPA, a observat intenția agresorului și prin surprindere a încercat să-l imobilizeze, însă nu s-a reușit acest lucru, autorul reușind să părăsească banca și să se urce într-un autoturism marca MAZDA fără numere de înmatriculare montate, care îl aștepta cu motorul pornit în apropiere.

Ce-a de-a doua tentativă de jaf armat s-a produs în anul 1997, în Timișoara, la Banca Internațională a Religiiilor.

◆*Astfel, un individ înarmat cu o armă cu aer comprimat cu alice de plumb a intrat în jurul orei 10³⁰, prin geam a îndreptat arma spre agentul de pază, fără a deschide foc, a urcat în fugă scările spre ghișeele de casă. Agentul de pază s-a adăpostit în spatele biroului, a scos pistolul, l-a armat și constatând dispariția agresorului, a alertat polițiștii de la Transporturi Feroviare aflați în apropiere, împreună cu care au reușit prinderea și imobilizarea infractorului.*

În unitățile bancare din România, s-au înregistrat, de asemenea, furturi de bani comise din interior, de către funcționari sau agenți de pază, pe fondul neinstruirii personalului cu privire la păstrarea cheilor de la casele de bani, folosirea sistemelor de alarmă din anumite zone în care accesul era limitat și al lipsei de control din partea celor investiți cu astfel de atribuții. Chiar dacă nu se înregistrează evenimente majore, în aceste unități este riscant să se diminueze vigilența factorilor implicați în asigurarea unei securități corespunzătoare.

Securitatea deplină constă în îmbinarea a trei componente, respectiv protecția mecano-fizică, electronică și paza umană, toate trei având un rol esențial în crearea unei protecții adecvate, completându-se reciproc, lipsa unuia dintre ele putând atrage o creștere a riscului producerii de evenimente, deci o scădere a gradului de securitate.

În acest sens, semnificativ este evenimentul produs ca urmare a **lipsei protecției mecanice la o fereastră** a imobilului:

◆*Astfel, în noaptea de 11/12.08.1997 la Bancorex - Sucursala Iași o persoană necunoscută a pătruns în sediul băncii prin forțarea unui geam de la grupul sanitar de la etajul 1 al imobilului, sustrăgând bunuri de birotică dintr-un birou apropiat.*

În urma cercetărilor, s-a stabilit că pătrunderea în bancă s-a produs între orele 17-20 în perioada în care se derula programul de curățenie al băncii când sistemul de alarmă era dezactivat, zona de pătrundere fiind îndepărtată de postul de pază care nu a sesizat efracția.

De asemenea, **lipsa protecției mecanice a valorilor** a favorizat producerea evenimentului de la *WEST BANK Deva* din ziua de 27.05.2002, când directorul băncii a sesizat Poliția Municipiului Deva despre dispariția sumei de 940 milioane lei, 8.373 USD, 3825 Euro și 80 lire sterline ce se aflau în două fișete metalice din casieria băncii, valori rezultate din încasările efectuate în zilele de vineri și sâmbătă.

Din cercetări, a rezultat că furtul a fost comis în seara zilei de 25.05.2002, de gardianul public Ibănescu Cristian de 34 ani din Deva, constatându-se că sistemul de alarmă care proteja casieria fusese dezactivat în intervalele 20³¹-20⁴⁴ și 20⁵⁰-20⁵¹, în bancă aflându-se numai gardianul de serviciu. Autorul a dispărut din localitate după schimbarea din post părăsind țara în aceeași zi.

Codul de acces în această zonă a fost aflat tot ca urmare a neglijenței angajaților băncii, iar echipamentul de înregistrare nu era folosit din lipsa casetelor video deși Poliția, cu ocazia avizării proiectelor de instalare a sistemelor de alarmă și supraveghere a precizat durata de arhivare a imaginilor. Din analiza cazului, a rezultat cu claritate neglijența conducerii unității în gestionarea operațiunilor de manipulare și depozitare a valorilor monetare care nu se păstrau în mod corespunzător în seif ci în fișete metalice, iar cheile de la acestea erau ținute pe un magnet amplasat pe spatele fișetelor.

◆ **Instalarea de sisteme electronice incomplete ori neperformante** nu poate furniza datele necesare clarificării evenimentelor.

Așa s-a întâmplat în ziua de 23.12.1999 când casiera de la SC Mes SA Suceava împreună cu un alt angajat al societății s-au prezentat la BCR Suceava pentru a ridica numerarul pentru plata salariilor. După preluarea sumei de 680 milioane care a fost depozitată în lăzi metalice special amenajate, o parte din bani nu a încăput în lăzi (150 milioane lei) și au fost puși într-o geantă de piele care a dispărut din zona de numărare, fiind sustrasă de persoane necunoscute.

Cu ocazia verificărilor s-a constatat că în holul băncii unde era masa de verificare numerar a fost deschisă o expoziție de tablouri și măști pentru clienți.

Cu toate că exista dispecerat de supraveghere a zonei cu camere de luat vederi, acesta era nesupravegheat, din lipsă de personal, iar sistemul de înregistrare nu asigura stocarea imaginilor de la camerele video din holul de lucru cu publicul.

Sistemul de alarmă și supraveghere a fost instalat la deschiderea unității în cursul anului 1993 și nu a fost extins și modernizat în funcție de noile configurații ale spațiului băncii și apariția pe piață a echipamentelor performante, astfel încât nu a putut fi de folos poliției în identificarea autorilor.

◆ Referitor la **eficiența personalului de pază**, de asemenea s-au produs o serie de evenimente care au scos în relief grave **deficiențe privind lipsa de selecție, instruire și control a acestuia**. Spre exemplu:

În dimineața zilei de 17.07.2000, Poliția Municipiului Slobozia a fost sesizată de conducerea BCR - Sucursala Ialomița cu privire la furtul sumei de 500 milioane lei din casa de bani a casieriei serale a băncii. În urma cercetărilor întreprinse, a rezultat că autorii furtului sunt Peanci Nicolae de 32 ani, cu antecedente penale din Slobozia în complicitate cu subofițerul de jandarmi care asigura paza unității. Din verificarea casetelor video a rezultat că subofițerul a dezactivat sistemul de alarmă și a oprit intenționat videorecorder-ul de înregistrare, apoi a facilitat pătrunderea în bancă a complicelui, divulgând locul de deținere a cheilor originale ale casei de bani de unde au fost sustrate valorile.

La 14 septembrie 2000 șeful serviciului tezaur - casierie de la Banc Post Sucursala Moșilor a sesizat Secția 8 poliție cu privire la furtul a 20 milioane lei din bancomat-ul amplasat în incinta băncii. Din cercetări, a rezultat că agentul de pază aparținând societății Bidepa, aflat în serviciu, prin folosirea de chei potrivite, a sustras suma respectivă.

◆ **Nerespectarea consemnului** de personalul de pază a produs un alt eveniment:

În 20.03.2001 în jurul orelor 23³⁵ Poliția municipiului Arad a fost sesizată că paznicul înarmat Sofroni Octavian care asigura paza la Banca Agricolă Arad a fost înjunghiat și deposedat de pistolul din dotare.

Din cercetările efectuate a rezultat că agentul de pază, angajat al societății specializate Securent SA București a permis accesul în obiectiv a doi cunoscuți de-ai săi, Raicu Mircea și Iosub Marian împreună cu care a consumat băuturi alcoolice până la orele 23³⁰, când unul dintre aceștia l-a atacat prin surprindere cu un cuțit provocându-i trei tăieturi, iar celălalt a luat pistolul și muniția, după care au părăsit

banca, necesitând eforturi majore din partea Poliției pentru prinderea autorului și recuperarea armamentului.

◆**Utilizarea necorespunzătoare a sistemului de alarmă** poate de asemenea, reduce gradul de securitate și facilita producerea de evenimente grave:

Așa s-a întâmplat în seara zilei de 08.04.2001 la BANCA ROMÂNEASCĂ-Sucursala Brașov, când agentul de pază Jinga Constantin Daniel angajat al societății specializate APS VALAHIA SRL București s-a prezentat la serviciu, după care, la 19²², a scos caseta din videorecorder-ul de înregistrare și, după ce a forțat mai multe corpuri de birou și a dezarmat sistemul de alarmă, a deschis o casă de bani aflată în antetezaur cu cheile găsite într-un sertar, de unde a sustras suma de bani menționată, părăsind postul și unitatea cu armamentul asupra sa.

Evenimentul s-a putut produce pe fondul gravelor neglijențe manifestate de personalul băncii, cât și a lipsei de control asupra sistemului de pază.

Astfel, sistemul de alarmă nu era folosit în condiții optime de angajații băncii, din neglijența cărora personalul de pază a aflat codurile de dezactivare de la toate partițiile sistemului, inclusiv de la antetezaur, aceasta fiind zonă cu acces numai pentru câteva persoane ale băncii(deținătorii de chei ale tezaurului). Casa de bani deși era prevăzută cu două sisteme de asigurare, nu s-a utilizat decât încuietoearea cu cheie, nefiind folosit și cifrul.

xx XX xx

Pe fondul neasigurării cu mijloace de protecție mecano-fizică, electronică și personal uman a unităților din rețeaua CEC, au fost înregistrate 13 evenimente negative, în care s-au produs spargerii ori sustragerea caselor de bani, cele mai multe fiind comise în mediul rural (10).

Ca perioadă de timp, în anul 1997 au fost înregistrate **3 sustrageri de case de bani** de la agențiile Ceica, județul Bihor, Tărtășești, jud. Dâmbovița și Vama din jud. Suceava, în anul 1999, **4 spargerii** la agențiile din localitățile Cărpiniș jud. Timiș, Rogova jud. Mehedinți, Albeștii de Muscel jud. Argeș și în municipiul București la Agenția Grivița, din primele două reușindu-se sustragerea casele de bani, iar în anii 2000 și 2001 de asemenea, au fost înregistrate sustragerile caselor de bani de la agențiile din Ciocănești și Vasilați jud. Călărași, respectiv de la Agenția CEC din Dărmănești județul Bacău.

Au mai fost înregistrate **două tentative de tâlhărie prin amenințare cu arme** în Oradea și București și o tâlhărie la Timișoara. Prima a avut loc la Agenția CEC nr.5 din Oradea, în 28.06.1999, când două persoane necunoscute, mascate și înarmate cu o pușcă de vânătoare și un pistol, au amenințat clienții și angajații să se culce la podea, solicitând să predea banii. Prin acționarea unui buton de panică a fost declanșat sistemul de alarmă, moment în care autorii au desistat, părăsind în grabă unitatea.

Un eveniment similar s-a produs în Municipiul București, în același an –1999, când un bărbat s-a prezentat la Agenția Băneasa, unde a scos dintr-o sacoșă o sticlă de 2 litrii, plină cu benzină la care era montat un dispozitiv electronic, amenințând că va provoca o explozie în caz că nu primește banii de la ghișeu. Prin declanșarea sistemului de alarmă, agresorul a părăsit unitatea, lăsând dispozitivul la fața locului.

Cele mai grave evenimente și cele mai numeroase au fost înregistrate la casele de schimb valutar și amanet, în două cazuri acestea s-au soldat cu pierderi de vieți omenești.

La 04.03.1999, în jurul orelor 10.30, trei indivizi mascați au pătruns în Casa de schimb valutar CASA ROMANĂ din bdul Iuliu Maniu nr.157, sector 6, au amenințat și apoi au lovit și împușcat în cap casiera de serviciu.

Cel de-al doilea a avut loc tot în București, în noiembrie 2001, la casa de schimb valutar LA PETIT BIJOU din bdul Nicolae Bălcescu nr. 24, când au fost ucise cele două persoane aflate în încăpere.

Cele mai multe evenimente care au vizat valorile monetare de la casele de schimb valutar și amanet au fost înregistrate în anul 1999, când s-au comis 44 fapte, după care numărul acestora a cunoscut o scădere la 13 fapte în 2000, 16 în 2001, 11 în 2002 și 5 în 2003.

Ca mod de operare, în anul 2001 au fost înregistrate cele mai multe fapte cu grad ridicat de pericol social, respectiv, tâlhării asupra casierilor, fiind comise 12 asemenea fapte, anul 1999- 7 fapte, anul 2000 cu 6, iar în 2002 și 2003 cu câte 3 tâlhării. Celelalte fapte înregistrate au vizat numai valorile monetare, fiind sustrate casele de bani ori devalizate valorile din acestea.

Un caz în care autorii au acționat cu mult profesionalism, îl constituie cel comis la 01.11.2002, în București la casa de schimb valutar aparținând SC PARIS EXCHANGE SRL din Calea Moșilor nr.280, când autori necunoscuți au pătruns în spațiul punctului de schimb prin subsolul imobilului, secționând și înlăturând o țeavă de plastic destinată scurgerii apei menajere, apoi realizând spargerea peretelui despărțitor al încăperii unde se afla seiful cu valori. Acesta avea o grosime de circa 3 cm, fiind confecționat din beton cu plasă de sârmă. S-a reușit forțarea casei de bani și sustragerea a 12.500 dolari USA, 760 Euro și 500.000 lei. Spațiul punctului de schimb era prevăzut cu sistem de alarmare, însă în încăperea unde era casa de bani nu exista detector de prezență.

În acest caz, rezultă clar că autorii au făcut în prealabil o documentare amănunțită cu privire la spațiul, vecinătățile și dotările punctului de schimb.

De asemenea, au mai fost semnalate unele sustrageri care după cercetarea poliției s-a putut proba înscenarea patronilor, însă au mai existat situații când datele existente conduceau ancheta către acest lucru, însă nu s-a putut dovedi înscenarea sau implicarea angajaților ori patronilor.

Cu ocazia analizelor de caz efectuate au rezultat următoarele aspecte:

- nu există pază umană la multe puncte de schimb valutar, care să intervină eficient în situațiile de criză;
- unele locații sunt amplasate în spații improprii, în locuri dosnice, mai puțin circulante, crescând riscurile producerii evenimentelor prin creerea unui mediu propice comiterii de infracțiuni;
- amenajările mecano-fizice existente la majoritatea punctelor de schimb nu sunt de natură să asigure protecția personalului și a valorilor deținute.

- seifurile folosite nu prezintă un grad sporit de rezistență, cele cu greutatea sub 1000 kg nu sunt fixate de pardoseală ori perete, în cele mai multe cazuri sunt utilizate case de bani de proveniență turcească ori arăbească, care nu pot fi catalogate ca “seifuri” în adevăratul sens al cuvântului, acestea fiind cu ușurință devastate;

- sunt păstrate valori mari în seifurile punctelor de schimb, cu mult peste plafonul declarat;

- nu se păstrează confidențialitatea privind cheile folosite la deschiderea seifurilor, în multe cazuri s-a constatat deschiderea acestora cu chei potrivite;

- echipamentele sistemelor de alarmare nu sunt instalate profesional ori sunt incomplete, neprezentând astfel, eficiența scontată în detectarea pătrunderilor în spațiile supravegheate și alarmarea personalului abilitat ori a autorităților.

◆Pe linia transporturilor de valori monetare, s-au comis atacuri **pe fondul neluării măsurilor prevăzute de lege, referitoare la folosirea autovehiculelor blindate sau special amenajate**, desemnarea unui număr corespunzător de însoțitori înarmați, dotarea acestora cu mijloace de legătură și asigurarea echipajelor de însoțire. Asemenea fapte s-au comis, de regulă, asupra transporturilor de valori efectuate cu autovehicule neamenajate și neînsoțite de personal înarmat sau calificat pentru asemenea operațiuni, fără întocmirea planurilor de transport valori care să fie aprobate de poliție și în care să fie specificate atribuțiile fiecărui membru al echipajului ori escortei.

În ziua de 16 iulie 1998, directorul BCR Sector 1 București, a sesizat Secția 1 Poliție că, în aceeași zi orele 9⁰⁰, când au fost desfăcuți sacii cu bani colectați de la benzinării în ziua precedentă, unul dintre aceștia, ridicat de la Shell Virtuții, conținea în loc de 180 milioane lei, pachete cu tăieturi din ziare. S-a stabilit că delegatul băncii a ridicat și depus în autospecială un sac sigilat tip transport valori de la benzinăria Shell Virtuții, stabilindu-se ulterior că sigiliul aplicat pe sacul respectiv nu aparținea benzinăriei.

◆Un eveniment grav s-a petrecut în anul 2001 când a avut loc un atac asupra blindatei autospecialei Băncii Române pentru Dezvoltare –Sucursala Ialomița care efectua un transport de valori către Centrala băncii.

Pe drumul național Urziceni-București, pe raza comunei Sinești, un autoturism Dacia în care se aflau doi bărbați a intrat în depășirea autospecialei, iar în momentul în care au ajuns în dreptul acesteia, însoțitorul șoferului a scos un pistol și a amenințat șoferul autovehiculului băncii să oprească că altfel va trage în roți. Văzând că șoferul nu se conformează, agresorii au trecut în fața blindatei și au redus viteza pentru a determina oprirea blindatei, repetând manevrele de agresare.

Autorii nu au știut că mașina este însoțită de jandarmi care se aflau lângă compartimentul de valori, aceștia au sesizat prin sistemul de comunicație organele de poliție pentru prinderea autorilor. În localitatea Voluntari s-a reușit oprirea autoturismului în care se aflau agresorii și reținerea lor, aceștia fiind identificați în persoana numiților Ion Vasile de 30 ani din București și Constantin Barbu de 31 ani

din comuna Grindu, județul Ialomița, în autoturism găsindu-se și pistolul folosit, tip Colt, de 9 mm și patru cartușe, care erau deținute ilegal.

În plus față de cele prezentate, au mai avut loc două evenimente pe linia transporturilor de valori la Banca Comercială Ion Țiriac - Sucursala Constanța și Sucursala Victoria din București, tot ca urmare a nerespectării planurilor de pază de personalul implicat în aceste operațiuni.

Un rol important în asigurarea securității îl au și angajații băncii în ceea ce privește **exploatarea sistemelor de alarmă și supraveghere, păstrarea confidențialității codurilor de acces și instruirea asupra modului de acțiune pentru diverse situații.**

Pregătirea angajaților trebuie să se încadreze pe principiul îndeplinirii solicitărilor agresorilor, fără a riposta ori contrazice, situații ce pot agrava starea de criză.

De asemenea, persistă unele carențe în dotarea unităților bancare, respectiv ghișeele de lucru cu publicul nu au confecționate capcane criminalistice pentru situațiile de criză, respectiv bani marcați și înregistrați pentru plasarea lor atacatorilor ori fumigene de intimidare și eschivare sau alte mijloace ajutătoare cum ar fi benzile marcatoare de înălțime lipite pe tocul ușilor de acces pentru stabilirea înălțimii agresorilor, ca semnalmamente utile organelor de cercetare în descoperirea autorilor.

Butoanele sau pedalele de panică nu sunt amplasate în locuri optime, pentru a fi acționate cu discreția necesară fără a fi sesizată mișcarea de agresori, iar instruirea pentru asemenea situații nu se realizează periodic ori este formală.

Un alt pericol îl constituie **amenințarea cu plasarea de bombe**, situații ce necesită o bună instruire și pregătire a angajaților, având în vedere atât pericolul existent cât și dezordinea creată ce poate genera alte evenimente. Persoana care primește anunțul trebuie să cunoască procedura de urmat în aceste situații, regulile fiind foarte stricte.

Astfel, convorbirea cu atentatorul trebuie prelungită cât mai mult posibil pentru aflarea unor amănunte referitoare la tipul de explozibil, locul de amplasare, aspectul exterior al dispozitivului, motivul plasării bombei și informații despre persoana care a transmis mesajul, sexul, vârsta, modul de vorbire (agitat, vesel, rațional, serios), defecte de vorbire, accent, alte zgomote (trafic, voci, muzică).

Totodată, trebuie anunțată Poliția care să dispună măsuri de izolare a locului, evacuarea persoanelor într-o zonă sigură, verificată anterior, interdicția accesului în zonă și începerea căutărilor de grupa de pirotehniști.

În concluzie, unitățile financiar-bancare reprezintă obiective de importanță și trebuie acordată o maximă atenție în asigurarea unei securități depline, prin reducerea riscurilor producerii de evenimente nedorite și în special cu pierderi de vieți omenești.

În acest sens, factorilor angrenați în asigurarea securității unităților financiar-bancare le revin în principal următoarele sarcini:

a) Pentru Poliție:

- cunoașterea situației operative din aceste obiective;
- analiza evenimentelor produse și luarea măsurilor de corecție necesare;

- cooperarea cu factorii de decizie ai băncii, schimbul permanent de date și informații;
- verificarea cu exigență a dotărilor asigurate în cadrul competențelor conferite de actele normative în vigoare și a personalului care execută paza;
- executarea de controale periodice cu privire în aplicarea și respectarea legii;
- luarea unor măsuri specifice pentru protecția persoanelor predispuse a deveni victime.

b) Pentru factorii de decizie ai unităților bancare:

- stabilirea unui compartiment care să se ocupe preponderent de această problemă;
- asigurarea logisticii necesare realizării dotării corespunzătoare;
- verificarea modului de pregătire și instruire a personalului angajat pe linia securității unității;
- verificarea condițiilor de exploatare a dotărilor existente de personalul băncii;
- legătura permanentă cu personalul responsabil al poliției și informarea acestuia, de îndată, asupra tuturor împrejurărilor, datelor sau faptelor care interesează prevenirea evenimentelor negative.

c) Pentru Banca Națională a României:

- verificarea cu exigență a condițiilor cerute de lege pentru emiterea autorizării de funcționare;
- supravegherea modului de respectare a normelor stabilite;
- acordarea autorizațiilor pentru funcționare caselor de schimb valutar numai după obținerea avizului poliției.

CHESTOR DE POLIȚIE
ION SULTĂNESCU

TEMACazuisticaUnitFinBancareCSV
CA/19.11.2003